

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Preceptorium diuine legis venerabilis fratris Joha[n]nis Nider de ordine predicatorum

Nider, Johannes

Nurnberge, 28.VII. 1496

Sextum de sobrietate [e]t ebrietate [e]t filiabus gule.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31252

Preceptum VI Cap. VI

splendide. Sufficit enim homini sano quod non est puer aut infirmus labore quam bis in die sumere cibum. aliter facere morem porcorum et bestiarum est seruare. Est enim pro uerbis uulgare. Semel sumere cibum est diuinum. bis humanum. ter et ultra bestiarum. Septima est noua et incosuetasumere. Dec est enim causa quare finem suum perit odium bestie diutius uiuit quam homines quod uiuat quorum periodus. id est. spatium uite est finis. In ipsius septuaginti annis si autem in poteratibus octuaginta annis amplius eorum labor et dolor. quod homines quod noua et incosuetasumere cibaria. bestie uero se eadem uivacca ferunt. **De Eccl. x.** Bis poteratibus breuis uita. Octaua est quod homo multis et variis ferculis et potibus uulturi. non ad sustentandum animam. sed ad irritandum gulam. Sic fecisse uidetur Aesopus rex gentilis. Dicitur. de quo factio conuulso solennissimo dicitur. Bibeant qui inuitati erant aureis poculis et alijs atque alijs uasis cibi inferebant. **Non** est cum preciosa uel sumptuosa nimis quod procurat non habet respectum nisi ad hoc quod sunt magis saporosa. Propter quod diuis uidetur quinquaginta milibus non rara. sed comia in ista terra in qua fuerunt. procurasse. cum de quibus panibus hordeaceis et duobus piscibus saturauit eos. **Non** enim legitur quod potius uini dederit. carnes aut de pane triticeo. quod comibus comia sufficiunt et plures non minus perficiunt. **Quo** ad tertium principale dubitatur. quod gula peccatum sit mortale uel non. **Respondeo.** **Primo.** ubi dicitur. Quod homo tantum amat et desiderat delectationes in cibis. ut propter eos persequendos deum premitte parat agere uel contra agens contra diuinum preceptum hominum delectationes consequatur. tunc est mortale peccatum. quod preponit hominum delectationem deo. **Quod** uero quod amat hominum delectationes plus debito. contra tantum deum. quia licet amet et desideret plus debito hominum delectationes. tamen nequaquam uellet propter eas agere contra

legem dei. tunc est uentiale peccatum. Et hoc uult Augustinus in sermone de igne purgatorii. ubi dicit. Quoties aliquis in cibo aut potu plus accipit quam necesse sit ad minima peccata nouerit primere. Et hoc intelligitur cum propter amorem delectationis hoc contingit quam plus debito amat. licet contra deum. **Quando** autem gula quo ad potum sit mortale patebit statim. Ex premissis patet quod gula est peccatum mortale quando propter crapulam ieiunia ecclesie uel missa in diebus dominicis uel magnis seu precipuis festis negligit. **Secundo** possit esse mortale. quando conscientia alicui probabiliter dicitur. quod comedere uel bibere ultra tale mensuram est destructio nature. uel soluere ieiunium tali die. et comedere tales cibos. esset contra preceptum ecclesie. uel scandalizaret notabiliter proximum. **Tercio** possit esse mortale. quando quis comederet uel biberet sine dispensatione uel necessitate contra illud quod uenit. **Patet** ista. quia in omnibus istis homo paratus est facere contra dei preceptum propter gulam.

Capitulum. vi.

Actus est in precedentibus de uis specie temperantie. uidelicet de primonia seu frugalitate quod est moderata sumptio uel subtractio cibi secundum rationem. **Iam** dicendum est de alia specie. uidelicet de sobrietate. que est uirtus disponens hominem ad habendum se bene circa usum potus inebriare uolentis. **De** qua tria tanguntur. **Primo.** quod necessaria sit sobrietas. et quid sit uirtutum sibi oppositum scilicet ebrietas. **Secundo** de illabus gule. **Tercio** de remedijs uidebitur gule. tamen quo ad primoniam quod quo ad sobrietatem. **Primum** ad primum notandum quod sobrietas est uirtus inelinans hominem ut dicitur est. ut uis potus temperare in quietare. in quamitate. et sic de alijs. ut dicitur fuit in primo et secundo.

Isto modo non est culpa cum sit voluntaria. nemo enim vult huiusmodi ebrietatem saltem per se vel solam. sed est defectus quidam culpam consequens. Alio modo actum dicitur. quo quis in hunc defectum incidit. ut est interior voluntas potationis immoderate. aut est ipsamet exterior potatio immoderata et inebriatio. Et potest ista ebrietas contingere tripliciter. Primum quod homo nesciat potum esse immoderatum et inebriare potest. quod forte ignorat fortitudinem vini et credit se tanto indigere potui sic inebriatur. sicut de Noe videtur esse factum Gen. ix. Et hodie contingere possit. ut si quis sit itinere peregrinando multum fatigatus et calefactus. nesciens fortitudinem vini illius terre biberet in quantitate quantum crederet se indigere. et tamen propter nimiam fortitudinem vini quam oino ignorat inebriatur aliquoties. Similiter contingere posset de aliquo simplici qui putaret se debile vinum bibere quod tamen sibi per industriam fortissimo lymphatum esset. eo penitus ignorante. et sic potest esse ebrietas si ne peccet. precipue si non ex aliquo negligentia hominis contingat. Secundo modo sic quod homo precipiat esse immoderatum potum non tamen estimat ipsum inebriare potenter. et sic esse potest cum peccato veniali. eo modo quo superius dictum est de gula. Tercio modo potest contingere quod aliquis tamen precipiat potum esse immoderatum et inebriare. et tamen magis vult ebrietatem incurere quam abstinere. et sic est peccatum mortale. quia talis volens et sciens prius se vitare rationis. quod est optimum hominis. et sine quo nec virtutes operantur. nec vitia declinat. Et Beatus Augustinus. in sermone de purgatorio ubi dicit. quod ebrietas si sit assidua est peccatum mortale. non interduces per quod ebrietas fiat mortale per solam iterationem. sed ideo quod non potest esse quod homo assidue inebrietur quin sciens et volens ebrietatem incurret dum sepe experitur fortitudinem vini et suam habilitatem ad ebrietatem. ¶ Quo-

ad secundum principale notandum. quod dicitur quod ponit Gregorius. xxxi. moralium. filias. que ex gula vicio generantur que etiam sunt cause vel occasiones aliorum multorum malorum corporis et anime. Prima est hebetudo sensus circa intelligibilia. Accidit enim rationis obtundit. et hebetatur per immoderatam ciborum et potuum summptionem propter fumositates inde surgentes et capiunt perturbantes. Quod sicut fenestra obstructa limo obtenebratur. sic intellectus cibis et potibus obscuratur. Secunda est inepta leticia. Cum enim per immoderatam cibi et potus quasi sopitum est rationis gubernaculum. tunc sequuntur ut plurimum multe deordinationes in appetitu et male iordinate passionibus. et specialiter vaga quedam leticia et inepta. Tercia filia est multiloquium per quod intellectus potest inordinatio locutionis siue quod ad superfluitatem verborum. siue quod ad honestatem eorum. utrumque enim oritur ex inordinata summptione ciborum et potuum. Unde Gregorius in pastoralibus. Nisi gula deditos immoderata loquacitas caperet. diues ille qui epulatus quotidie splendide dicitur in lingua grauius non arderet. Quarta filia dicitur scurrilitas. id est. quidam leuitas in exterioribus moribus et gestibus. siue quidam iocularitas que risum mouere solet ut dicitur glossa. Eph. v. Unde dicit Gregorius omnes de diuine epulone. Prima male conuiuantibus culpa fabulat loquacitas. loquacitatemque ludendi sequitur leuitas. Scribit enim. Sedite populus manducare et bibere et surrexite ludere. Quinta filia est imundicia corporis que potest attrahi secundum inordinatam emissionem quam cumque superfluitatem. et maxime seminis. aut procreantem. Sequuntur etiam alia plura mala anime et corporis ex gula. Primo auaritia. quia plura fercula volentes habere vel delicata victualia facilius conantur per phas et nephas acquirere. et passia. Unde Hieronymus. Delicie et epu-

